

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius
Missióház Hivatalos Lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Telefon: Aut. 174—24
A kéziratok minden hónap 10-ig,
illetve 20-ig küldendők be

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára egy évre 4 P.
Előfizetési díjak az Unitárius Egyház-
község (Budapest) címére küldendők.
Postacsekkszám 30.400

Főszerkesztő: **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő: **JANCSI LÁSZLÓ**

„Én is bizonyítom. Feltámadunk!”

A húsvétvárás napjaiban, bizonytal az asszociáció legelemibb törvénye alapján, gyakran eszembe jutott a fenti idézet. Úgy voltam vele, mint vagyunk sokszor egy-egy verssorral, egy-egy dallammal. Nem tudunk tőle szabadulni, míg rá nem jövünk, hogy hol, mikor hallottuk. Az emlékezés fonálának visszagombolyításával csakhamar rájöttem, hogy Bartha Miklósnak egyik finom művű kis könyvében olvastam. A könyv címe: Hangulatok. Tartalmáról azt mondja az író, hogy nincs nagy igényük, se határozottabb céljuk. Mindegyik darabja egy-egy sóhajtás, egy-egy vércsöpp a szívből. Talán azért olyan igazak, olyan szépek mind, közöttük az is, amelyikről éppen szó esik.

Nagypéntek van. Az áhítatos gyülekezet megtölti a kis falusi templomot. A legfönségesebb tragédia tartja fogva a lelkeket. A prédikátor megrázó erővel állítja szembe a legocsmányabb bűnt a legmagasztosabb erénnyel — miközben a kőpadozat szűk nyílásán egy kis szürke bogár mászik elő nagy óvatossággal. Rövid mesteri leírás következik most arról, hogy a hosszú, dermedt álomban elerőtlenedett kis bogár mint erőlködik, hogy tagjait újra szolgálatba állítsa. Abban a pillanatban, mikor a pap ajkáról elhangzik a varázslatos ige: Feltámadunk! — a kis bogárra ráhull Isten napjának áldott sugara, melytől erőre kap. Felrepül, körülzsongja a pap fejét s glóriát vonva a körül, mintha mondaná: „Én is bizonyítom. Feltámadunk!”

És most a kedves, bizakodó, biztató és erőt adó mondatot az Unitárius Nőszövetség nevében így formálom: „Mi is bizonyítjuk. Feltámadunk!”

A húsvétnek, a feltámadásnak óhajta ösztönözte a Nőszövetséget arra a munkára, melyet most, a húsvétvárás napjaiban akar megindítani.

A karácsony fényét és melegét akarjuk kiterjeszteni az esztendő minden napjára. Igazi, erős unitárius összefogást akarunk megteremteni, mikor egy táborba gyűjtjük a segítőkét és a segítettéket. Pártfogókat és munkásokat gyűjtünk az unitárius szegény- és család-gondozás számára. Rövid időn belül ellátogatunk minden olyan unitárius testvérünkhöz, akiről feltehetjük, hogy tetszés szerinti (50 fillértől kezdődőleg) rendes havi járulékmal tud és akar is segíteni a *ma* szörnyű szorongattatása alatt szenvedő testvéreken.

Asszonyok! Anyák! Az ünnepvárás hangulatában emlékeztetni akarunk benneteket arra az öröme, amit éreztek, mikor gyermekeiteket nemcsak jó, hanem jó és szép cipőben, ruhában látjátok, mikor nemcsak a mindennapi jó táplálékot van módotokban megadni nekik, hanem talán nem egyszer még az áhitott drága csemegét, szórakozást is — s most képzeljétek magatokat jóra való, dolgozó, de olyan szegény anyák helyébe, kik ha keresztre feszítik is magukat, nem képesek sem húsvét sem pünkösdi jöttén jó ruhát, cipőt adni gyermekeikre.

Gondoljatok az anyák fájdalmára, kiknek még arra sem telik, hogy orvossággal enyhítsék gyermekeik szenvedéseit. S mikor hálát adtok Istennek, hogy ezt a kint nem ismeritek, határozzátok el magatokat a mások megsegítésére. Ha az összefogásra hívó szó felkeres benneteket, álljatok be a sorba!

Jézus nevében, az Ő feltámadásának emlékezetére szánt napokban erre kérünk benneteket, Unitárius Magyar Asszonyok! R. E.

Vasárnapok.

(Felolvasta a Brassai S. Ifj. Egyesületben.)

Mit lehet mondani a vasárnapokról? kérdezheti valaki. A vasárnapok mindenki életében legelső sorban a munkaszünetet jelentik, amikor ki-ki a maga módja szerint különböző szórakozásokkal helyettesíti a hétköznapi robotját. Sokan csupán megszokásból még templomba is elmennek. És kevesebben bár, de vannak emberek, akiknek ez lelki szükségletük. Nyáron a legjobban felhasználhatók a vasárnapok, mert a különböző kirándulásokra talán egyetlen komoly alkalom.

És az emlékek között mindenkinél szerepel talán egy emlékezetes vasárnap, amelyhez életének valamely fontosabb mozzanata, vagy éppen kimagasló eseménye fűződik. S ezzel talán ki is meritették volna a vasárnapok eseményeit.

Igen, valóban a pirosbetűs vasárnapok krónikáját ki is meritették már. De, kedves hallgatóim, most ez egyszer ne ezekről a naptárszerinti vasárnapokról beszéljünk, hanem azokról, amelyeken az Istentisztelet: a munka, a szózék: a becsület, s a bíró: az igazság.

Beszéljünk azokról a vasárnapokról, amelyeken szavak helyett tetteken van a hangsúly s amikor az ember keresztény mivolta nem a hagyományok gyakorlásában, hanem az élet mikénti megélésében jut kifejezésre; azokról a vasárnapokról, melyeket megszentelt ünnepnapokká avat a jól végzett munka boldog érzése s amelyekre az egyház vasárnapjai csak az ament mondják rá.

Beszéljünk tehát a küzdelmes hétköznapokról. Lépünk közelebb az élethez s ezzel önmagunkhoz.

A világháború utáni nyugtalan és lázongó időszak tehetetlenségében is bizonyos tényeket produkált. Ezek az adottságok megvannak, ezekkel számolni kell és nem lehet behúnyt szemmel elmenni mellettük. Ilyen tények a többek között az erkölcsnek, a becsületnek, a tisztaságnak s igen nagy mértékben az egész szellemi életnek nagyfokú hanyatlása. Úgy látszik, mintha ezek az értékek — amelyek pedig a felsőbbrendő embernek valóságos stigmái — veszendőben lennének.

Az emberek úgy bánnak mostanában ezekkel az értékekkel, mintha csupán csak arról volna szó, hogy elődeink által gyakorolt dolgok közül ezeket — mint a mai kornak meg nem felelő ósdiságokat —, teljesen kihagyjuk a mi gyakorlatunkból. A divatcikkek sorsára jutottak: mint elavult formák lomtárba kerültek.

Ez a szomorú valóság, tisztelt közönség. Vannak akik meggyőződésből dobták el maguktól ezeket az értékeket, látván, hogy a mai élet nem alkalmas ezek gyakorlására és a nagy tömeg, ez a szerencsétlen vak óriás majmolva utánozza ezeket. Óh, korántsem meggyőződésből, hanem — amint mondtam — divatszeszélyből.

Valami végzetszerű homályos látás tragikus játékot űz az emberekkel: éppen azt látják és nevezik értéknek, ami legjobb esetben is csak tartozék, de a földolog, amely nemcsak az ember életében, hanem Istennek egész teremtett világában változhatatlan és örök érvényű, ezt a földolgot devalválják. Ha egyébre nem is jó ez a világszemlélet, de az emberi korlátoltságnak mindenesetre iskolapéldája.

Egy idő óta a napilapok sorozatos tudósításokat közölnek olyan emberek eltévelyedéseiről, akikről talán senki sem tétélezte volna fel ezt a selejtes lelkeséget. Ünnepelet férfiak, fényes külsőségek között élő emberek egyik napról a másikra lebuknak a fogházak, a börtönök kényszerű igénytelenségébe.

Miért van ez így kedves hallgatóim? Azért, mert ezeknek az embereknek az életéből hiányoztak azok a megszentelt hétköznapiak, amelyek egész embert kívánnak a munka mezejére. Azért, mert az egyik ember beleszületik címeres névvel egy nagy vagyonba s azt hiszi, hogy ez nemcsak elegendő erővel ruházza őt fel az életre, hanem még bőven marad felesleg is. A másik ember csiszolt koponyájával fényes karriert fut meg s azt hiszi, hogy egyébre nincs szüksége. A harmadik művészi pályán ér el olyan magaslatokat, amelyeket hívő lélek nélkül egyáltalán el lehet érni s úgy gondolja, hogy neki nincs szüksége a tömegek vigasztalójára.

Azért van ez így, mélyen tisztelt közönség, mert amikor a hétköznapi reggelén az önmagával eltelt ember kinyitja Wertheim-szekrényét, hogy vagyona sorsát irányítsa, amikor felveszi az író tollat, a vésőt, vagy az ecsetet, egyik sem cselekszi azt, amit az én falum egyszerű földműves embere minden munkásnap reggelén megtesz. Az a falusi ember, mielőtt az ekéjét beleakasztja a barázdájába, leemeli a kalapját s azt mondja: Én Istenem segíts meg. És ezt nem azért mondja, mert a szomszédjától, vagy az apjától így hallotta, hanem azért, mert érzi a lelke, hogy a feje fölött lassan úszó felhőben és a napsugárban Istennek áldása és büntetése egyaránt benne van.

A magát modernnek mondó ember életéből hiányzik az a belső meggyőződés, amit az élő hitből fakad s amely egy állandó helyzeti energiát jelent, ami mindig átsegíti a holtponatokon.

Ha jól szétnézünk, azt látjuk, hogy ezek a lelki kisiklások nemcsak egy ország társadalmában megnyilvánuló elszigetelt jelenségek, hanem szinte világáramlat, amely hatalmába kerítette az embereket. Emellett még gazdasági krízis és a vérszegény tőke szédülései izgatják az embereket. Az emberek bálványai kezdenek ledőlni, Mammonszobra megingott és az eltemetés veszélyével fenyegeti imádóit.

Az önmagában és bálványában csalódott ember tétován és eddigi viselkedéséhez méltó közömbösséggel figyel fel a másik szélsőség: a kommunizmus felé. A gyomor éhségén és az izom fájdalmán túl kevesen tudják megalkotni helyes véleményüket erről a mindenesetre hatalmas emberi mozgalomról. Olyan alkotás ez, amelyet az ember saját erejéből, önteltségének bódult állapotában hoz létre. Csak éppen

az a baja, hogy az isteni elemek hiányoznak belőle. A materiális ész száműzte belőle a lelket. Pedig az emberi élet sorsa nem az uniformizált ruhán fordul meg, hanem a lelken. Ezt pedig uniformizálni földi és emberi erővel nem lehet. Isten minden lelket szabadnak teremtett. Külön kis világ minden ember, külön feladatokkal, egyéni felelősséggel és külön számadásra kötelezettséggel.

Az egyházak érthető aggodalommal szemlélik az új alakulásokat s kezdenek rájönni, hogy úgy az egyházszervezetben, mint a tagokban sok a fogyatékoság. Nem tartalékoltak elég erőt ehhez a nagy harchoz, amelyhez hasonló a kereszténység fennállása óta nem volt.

Tény az, hogy ma már odáig jutott ezen a téren az evolúció, hogy a szélsőségek harcolnak egymással. Ez pedig kétségtelen jele annak, hogy a végső harc, amelytől korok megújódása és új, tökéletesebb eszmék kifarjadása várható, már nincs messze.

Amerre nézünk, mindenütt kaoszt, bizonytalanságot látunk, holott ezt a bizonytalanságot nekünk, vagy a beteljesülés ideje embe-
rének kell bizonyossággá változtatni. Ehhez a munkához azonban olyan egyéniségek kellene, akiknek megvan az éleslátásuk ahhoz, hogy a lényeges dolgot megkülönböztessék a lényegtelenről, s akiknek van bátorságuk nemcsak a keresztet, hanem Krisztus igazságainak maradéknélküli megvalósulását propagálni. Ez a bizonyágtétel azonban már nemcsak a régi keretek közt kell hogy történjék, nemcsak könyvekből és szószékről, hanem legelsősorban az egyéni életeken keresztül.

Annak a rengeteg egyéni trágédiának s egész világrészek válságának egyetlen oka az, hogy az emberek élete nagy általánosságban nem fedti azokat az elveket, amelyeket születésénél, elhivatottságánál fogva meg kellene valósítania.

Képzeljünk el egy gyermeket, akit szülei egy nevelőintézetbe adtak be azzal a szándékkal, hogy ott a szülők és a nevelők által meghatározott irányban neveljék. A kitűzött idő letelik és a szülők csodálkozva tapasztalják, hogy a gyermek nemcsak hogy nem a kijelölt irányban fejlődött, hanem éppen az ellenkező irány hívévé, vagy

NAGY ÁRON

IV., KÁROLY-KÖRÚT 7.

unitárius asztalosmester, jutányosan készít mindennemű asztalosmunkát. • Kívánatra házhoz megy. Telefonhívó: 373.04

esetleg teljesen közömbössé lett. Teljesen analog eset a keresztény tömegek nagyrészének sorsa. Két évezred óta megszámlálhatatlan generációk születtek bele a keresztény közösségbe, akiket a megszervezett egyházak irányítottak s ma egy világkrízis idején, amikor a Krisztus egyházának nagy próbát kell kiállania, most egyszerre azt tapasztaljuk, hogy ezeknek a keresztény tömegeknek egy része épügy megveti és lealacsonyítja a becsület, az igazság és a szentség fogalmát, mint az ebből élő nem keresztények.

Ebből az látszik, mélyen tisztelt hallgatóim, hogy vagy a nevelésre szánt emberanyag rossz, vagy a nevelés hibás. Ezt döntse el a történelem. Egy dolog azonban egészen bizonyos: akár az egyik, akár a másik részen találjuk meg a hibát, az anyag, amelyet meg kell találnunk, hibátlan. Még pedig annyira az, hogy míg a földön ember és kultúra lesz, még új kiadásra sem szorul.

Ebből viszont az következik, hogy a krisztusi igazságokat nem kell félteni. Jöhet akármilyen világáramlat, az emberi önteltség bármivel kísérletezhetik, de a Golgoták hegyére épített várat soha le nem döntheti.

És itt álljunk meg egy pillanatra. Mit jelent az, hogy a Krisztus igazsága megdönthetetlen? Először is jelenti azt, hogy örökéletű. S mert örökéletű, világos, hogy a krisztusi igazságok nemcsak a föld emberéhez vannak szabva, hanem a teremtett világ lényegéhez. Tehát világtörvénnyel állunk szemben, amely a keresztény embert arra kényszeríti, hogy az egyetemes törvénynek engedelmeskedjék.

Az a sok tragédia, amelynek szemlélői és szenvedői vagyunk, egytől-egyig abból az alaphibából származik, hogy az ember korlátolt voltánál fogva nem engedelmeskedik a krisztusi törvényeknek. Nem tudjuk, vagy nem akarjuk megérteni, hogy Krisztussal nem lehet 50 percentes középúton haladni. Nem elegendők a pirosbetűs vasárnapok futó megkönnyebbülései, hanem igenis kell, hogy a küzdelmes hétköznapiak porán, veritékén és könnyén keresztül sugározzék ki belőlünk a krisztusi ideál. Szükséges, hogy rátegyük az életünket ezekre az igazságokra és minden botlásán, bukásán keresztül is égjen, lobogjon bennünk a jobbálevés vágya.

Krisztus nem várja tőlünk, hogy a mi fejlődésünk egyenletes felfelé ívelő vonalban történjék. Ő jobban ismer minket, mint mi önmagunkat. De ezerféle szenvedéssel, könnyel és vérrel értésünkre adja, hogy egyszer komolyan meg kell értenünk és el kell fogadnunk az ő igazságait.

Aki pedig erre képes, az egyensúlyba hozta az életét. Emberi

gyöngeségek megzavarhatják ezt az enyensúlyt, de labilissá tenni sohasem fogják tudni. A megismert igazság mindig képessé tesz bennünket arra, hogy minden kilengés után ismét a helyes irányba helyezkedhessünk.

Én jól tudom, hogy éppen az életsorsok különbözősége miatt nehéz elfogadtatni az emberekkel ezeket az igazságokat, de azt is bizonyosan tudom, hogy kivétel nélkül minden ember életében elkövetkezik az a pillanat, amikor meg tudja érteni ezeket s mert megértette, el is tudja fogadni. A mi legfőbb kötelességünk tehát az, hogy ezeket a ritka alkalmakat valóban kihasználjuk és a tradicionális közömböség ne bénítsa meg helyes ítélőképességünket.

Amint felolvasásom elején említettem, talán mindenkinek van egy emlékezetes vasárnapja.

Nekem is van. Egy falusi vasárnap. Május volt. Az útszéli ákác-fák illata terjengett a levegőben. A tavaszi nap aranysugarai gazdagon beragyogták a zsúpfedeles házakat. A fényesre kefélt fekete csizmaszárak tempósan villantak meg a napsütésben. És ebben az életet termő tavaszi verőfényben tisztán és ünnepélyesen zúgtak a harangok. Imára hívták a munka hőseit. S én ekkor mentem édesapámmal kézenfogva, először a templomba. Rezesorru cipőmben, zöldbojtos szalmakalappal a fejemen úgy éreztem magam, mint egy ünnepi menet élén haladó királyfi. Csak ez szebb volt, mert nem emberek rendezték a parádét, hanem az élet Fejedelme nyitott kaput egy kicsiny szolgájának. A természet lelket megejtő szépségei, az emberi jóság s a harangzúgásból kiáradó fenséges üzenet, akkor, emlékezésem legelső napján lettek számomra életté, leírhatatlan szép, varázsos életté.

Később az élet nem kényeztetett el. De úgy érzem, hogy nem érhet olyan nagy csalódás s az élet árnyoldalának kiábrándító hűvösége sohasem csüggeszthet el annyira, hogy az életnek ezt az első — és belső érzésem sugallata szerint — igazi arcát valaha elfelejthetném . . .

Unitárius ifjú, drága testvérem: neked is volt egyszer egy ilyen

Tökéletes magyar-német gyors- és gépirónó,

önálló levelező és fordító, hosszú irodai gyakorlattal, komoly, megbízható munkaerő, azonnali belépésre állást keres. Szíves érdeklődéseket »Szorgalmas« jelige alatt a lap kiadóhivatala továbbít.

virágos, új életre keltő igézetes útd . . . A por már ellepte, a távolság köde elfedte előled, de tárd fel a szivedet s keresd meg benne azt az ujjongó lelkű tipegő gyermeket, haladj vele tovább azon az úton, amely minden unitárius templomba a dévai várból vezet.

S amikor átléped templomod küszöbét, érezd meg, hogy téged egy kiváltságos nagy, egy magát eszményekért feláldozó igaz embernek: Dávid Ferencnek szelleme csókolt homlokod.

Ha ezt teszed és ezt érzed, méltó leszel arra a névre, amelyet a Teremtő már a világ kezdetekor adott neked: légy eszményekért lelkesedő és igazságért harcoló *Ember!* Szabó István.

A Nőszövetség hírei.

Meghívó

az *Unitárius Nőszövetség közgyűlésére*. A közgyűlést folyó évi *április hó 9-én*, csütörtökön, délután *5 órakor*, a Koháry-u. templomban tartjuk a szokásos tárgysorozattal.

Tagjainkat és minden, munkánk iránt érdeklődő testvérünket szeretettel hívunk meg közgyűlésünkre.

*

Tudomására adjuk az *Értesítő* kedves olvasóinak, hogy egyház-községünk, mint a múltban — ezúttal is Szövetségünknek engedte át a nagypénteki és a húsvét két napjának perselyadományát mindkét templomunkban.

Sok és a támogatást valóban megérdemlő szegényünk nevében e helyről is kérő szóval fordulunk az említett napokon templomozó híveinkhez, hogy ne sajnálják tehetség szerint való adományukat azoktól, kiknek számára az adományból testi és lelki vigasztalás válik.

*

A március havi nőszövetségi gyűlés határozata értelmében — hiven az eddigi gyakorlathoz — húsvét harmadnapján, azaz: *április hó 7-én* d. u. 6 órakor, a Misszió Ház nagytermében szeretetvendégséget rendezünk a Perczelné Kozma Flóra Leányegylet s a Brassai S. Ifjúsági Egyesület tagjai számára.

Természetbeni adományokat 7-én d. u. 4 órára kérünk a Misszió Házba.

Erre a célra szolgáló pénzadomány bármikor küldhető a Nőszövetség címére, Koháry-u. 4. alá.

Jékey versek.

Kék hegytetőn.

Kék hegytetőn pihenni dültem...
Nagy terebélyfa hint be árnyal
S álomporos fehér virággal.

Sokan csodálják* ezt a szép fát,
Pedig átok van rajta, átok:
Hiába ontja a virágot.

Vándor, ha ki idáig törtet,
Gyümölcsre mindhiába áhít,
Áldatlanul virul az ág itt!

Szegény fa, lám egy a sorsunk.
Átok van rajtunk, bűvös átok:
Fehér álmok, üres virágok.

S szegény fa, lám, de jobb volnál
Egy völgyben, ott lenn, delelőnek,
S magam is egy szántóvetőnek.

(1896—1919.)

Állok.*

Állok virágos, zöld mezőben,
Ragyog a nyár a levegőben.

Nézek egy futó kis patakra
Én és a parti rózsabokra.

Fejemen hó, a lelkemen árnyék,
S mennyi virág a rózsafán még!

Lángolnak, illatot lihegnek,
A himporos kéjtől zizegnek.

S hintik a szirmot pazarolva
Az én, én öreg, bús homlokomra.

S a fejemen hó, a lelkemen árnyék
És mintha sivatagban állnék.

(1919—1921.)

* A terméketlenség, a gyermektelenség érzetének gyönyörű szimbólikus elkesergése.

Az ember fogalma Istenről.

Isten az embert a maga képére és hasonlatosságára teremtette. Így tanulja a gyermek az iskolában. A gyermek, mint fejletlen értelmű és tapasztalatlan lény, nem eleméz, nem bírál; de nem bírál azért sem, mert az iskola tekintély s a tekintély kijelentéseit kész igazságoknak veszi. Ez az iskolai kijelentés a gyermekre vonatkozólag még lehet igazság, de a felnőtt emberre nézve inkább csak célkitűzés.

Az ember, a történelmi idők előtt és elején sokáig, éppen úgy nem kutatta a természeti jelenségek okát, mert maga is fejletlen értelmű és a hatalmas természeti erőktől rettegő gyermek volt. Ezért imádta Isten gyanánt ezeket az erőket, akár jótékonyak, akár károsak voltak ránézve s tisztelte Istenként a magasból lezuhant meteort is, amint szent a mekkai Kába még ma is a mohamedánok milliói előtt.

A legrégebb műveltségű nép, az egyiptomiak, isteneiket nemcsak emberalakú szobrokban ábrázolták, hanem azt hitték, hogy állati alakban is kell imádni őket. Azt hitték, hogy Ápisz, a szent bika, Ozirisz istenségének legtökéletesebb kifejezője, mivel tőle származik s ezért ezt az állatot még múmia állapotában is tisztelték.

A természeti erőket imádó és bálványokat tisztelő népek vallásának alapja épp úgy a rettegés és félelem volt, mint a fétisz-imádo-kéknak Istenről való kezdetleges fogalmuknak megfelelően.

A homéroszi görögök és később a rómaiak természeti erőket személyesítő és a nép képzeletében emberi alakot öltött istenei pedig nem egyebek, mint a földi halandóknál mérhetetlenül erősebb, nagyobb, okosabb és halhatatlan emberek, akiket a földi halandók csak akkor láthatnak testi szemmel, amikor azok azt jónak látják. Úgy hitték, hogy isteneik olykor személyesen is beleavatkoznak dolgaikba, mint pl. Árész harcaikba Trója előtt s ott meg is sebesült s akkorát ordított fájdalomában, mint tízezer ember s elterülve teste több hold területnyi földet takart be. Nemcsak imákkal és áldozatokkal tisztelték őket, hanem ajándékokat is ígértek és adtak nekik, hogy megsegítsék őket vállalkozásaikban, különösen pedig harcaikban. A rómaiaknál kezdetben többször megtörtént az is, hogy valamely ostromolt város védő istenségét ígéretekkel a maguk részére igyekeztek megnyerni, hogy azután a várost könnyebben elfoglalhassák. Valahányszor csatába indultak, Juppiternek imákkal és áldozatokkal kedveskedtek és értékes ajándékokat ígértek neki, ha győzelemhez segíti őket; győzelem után hálaáldozatokkal kapcsolatban meg is adták az ígért ajándékot. Isteneik olykor nagyon is emberi módon viselkedtek. Az a

Jupiter, aki a kiterjesztett égbolt és világosság megszemélyesítője volt, akiesőt adott a szomszjas földnek, villámaival és dörgéseivel félemlítette az embereket, akitől a királyok nyerték hatalmukat, nem egyszer veszett össze a többi istenekkel az Olimpuszon, vagy rendezett családi jeleneteket a felhők felett, ahová emberi szem fel nem látott.

Az ó-kor sok istent imádó népei közül magasan kiemelkedik az egy istent imádó zsidóság. Vallása eleinte szintén a természet erőinek tisztelete volt és több istent ismertek, de a próféták idejében még a Mózes korában szokásos áldozatok bemutatásától is megtisztulva, Jehova az egyetlen isten volt, az egész világ gondozója, de az Ábrahám-nak tett ígérete szerint a zsidók az ő kiválasztott népe, akiknek világuralmat ígért. Ez a Jehova a fogság után már rideg bírója és ura népének, akihez nem fűzi többé az előbbi bizalom, hanem elválasztja a rettegés; tisztelete a bonyodalmas és aprólékos törvények betűszerinti megtartásából állott, amelyek szigorúan erkölcsös életet is követeltek. Igaz, hogy a zsidó vallás fejlesztette ki az egy isten eszméjét és tette az erkölcsöt a vallás alapjává, de az egy isten személyébe, gondolatába emberi vonásokat is vitt belé, a bosszúállást és részrehajlást és végső kialakulásában ennek is a félelem lett az alapja.

A legtökéletesebb, mondhatjuk azt is, hogy az egyetlen tökéletes vallás a keresztény vallás. Isten a keresztény felfogás szerint nem egy kiválasztott nép istene, hanem az egész világ gondviselő édesatyja, akinek temploma az ember lelke s aki előtt legkedvesebb áldozat a tiszta szív imája. Isten nemcsak teremtette a világot, hanem gondot is visel rá. Az embert nemcsak segíti az élet nehéz utain, de halála után átsegíti az örökkévalóságba, halhatatlan lélekkel ajándékozván meg őt. Lénye a szeretet, amely úgy kapcsolja hozzá az embereket, mint gyermekeket a szerető atyához. Legfőbb törvénye is a szeretet, amelyet Jézus ezekben a szavakban fejezett ki: „Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, minden erődből és szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!” Isten lélek, ezért őt lélekben és igazságban kell imádni. Ő a végtelen erő, hatalom, bölcsesség, jóság és irgalom is; Ő az erkölcsi tökéletesség, halhatatlanság és

BERDE LAJOS

UNITÁRIUS CIPÉSZMESTER JUTÁNYOSAN VÁLLAL MINDEN MUNKÁT

LAKIK: II., BATTYÁNY-UTCA 48. SZÁM

Hó- és sárcipőt is készít

öröklét. A kereszténység istene tehát a legtisztább, legeszményibb elgondolás, amilyenre emberi értelem képes.

De vajjon méltó-e a keresztény emberiség cselekedeteiben ehhez az eszményi felfogáshoz; boldog-e a keresztény világ, amely Jézust vallja mesterének? Nem! Amint Jézusnak tanaiért, első és későbbi híveinek, százaknak és ezreknek, hitükért mártirhalált kellett halniok, úgy maguk a keresztények egyazon édes Atyának gyermekei, máig sem szüntek meg a gyöngébbeket elnyomni, kinezni, olykor ádáz dühvel mészárolni. A kereszténység történetének lapjain sokkal kevesebb van a kölcsönös szeretet és türelem cselekedeteiről feljegyezve, mint az ártatlanok vére ontásáról, tömegek gyilkolásáról és irtózatos háborúkról. Az inkvizíció kegyetlenségei, Huss és társa, majd Szervét tűzhalála, Szent Bertalan éjszakájának halálhörgései egész Franciaországban, a Németországot rommá tevő harmincéves háború, Dávid Ferenc börtönhalála, a pozsonyi vértörvényszék, a francia és más forradalmak szerencsétlen és ártatlan áldozatai, Lengyelország felbomlása a XVIII. század végén, negyvennyolcadiki szabadságharcunk vérbefojtása és legvégül a több mint tízmillió ártatlan ember életébe került világháború, amelynek folyamán az egymás vérét ontó milliók mindnyájan a közös mennyei Atyától, a szeretet Istenétől kértek segédelmet egymás vérenek, a testvérvérnek ontására s adtak ugyan csak Őneki hálát azok, akik erősebbek voltak a vérontásban: mindez nem a legrettenetesebb megcsúfolása Istennek, a szeretet Istenének? S hogy a megcsúfolás teljes legyen, az elvakult telhetetlenség azalatt, míg a legyőzöttek sebeit nem engedi gyógyulni, újabb és még rémitőbb világégést készít elő, hogy az alapjában megrendült emberi társadalmat a teljes megsemmisülés örvényébe taszítsa, közben azonban a krisztusi felebaráti szeretet ígéit hirdetteti és hallgatja az Úr házaiban!

Igaz, hogy e sötét képben vannak enyhítő vonások is, mert vannak nemcsak névszerinti, hanem lélekben is igaz keresztények, akik embertársaiknak krisztusi értelemben felebarátai, de ezeknek a száma csekély s őket a vagyon és hatalom birtokosai között csak elvétve találjuk; azonban a nagy többség, éppen a népek és nemzetek vezetői, a felebaráti szeretet, igazság és becsület törvényeit lábbal tapodják. Jól mondja a revíziós mozgalom fenkölt lelkű vezére, hogy erkölesi műveltség tekintetében még a népvándorlás korában vagyunk.

S miért van az, hogy Krisztus tanításai az emberiséget oly kevéssel tudták közelebb vinni Istenhez?

Ez azért van, mert az ember elsősorban állat és nem ember a szó nemes értelmében. Mindennapi vágyai, gondolatai és tettei főként

állati szükségleteinek kielégítésére, azaz anyagi javak szerzésére irányulnak; még szellemi javakat is elsősorban azért igyekeznek szerezni, hogy ezek segítségével minél több anyagi előnyt biztosíthasson magának. Esze, amelynek őt az oktan állat fölé kellene emelnie, sokszor, igen sokszor annak színvonala alá süllyeszti. Értelme segítségével fel tud emelkedni a legszentebb eszmények magaslatára, de azokat rendesen lerántja a maga állatiságának színvonalához, a sárba. Így alacsonyítja le az ember önmagához Istent is, akit épp úgy hív segítségül hiú és önző vállalkozásaiban, mint ahogy imádkozik hozzá szorult állapotában. Ez azonban nem az az Isten, akiről Jézus tanított, nem; ezt az ember teremtette önmagának, mert az ember a mértéke mindennek, amint a görög bölcs mondotta. Az ember mindig imádkozott Istenhez, de a kor és az egyes erkölcsi és értelmi műveltsége szerint az Istenről való felfogása más és más volt; más ma is a fennkölt lelkű emberé, más az átlagemberé, minthogy az ember teremti az Istent a maga képére és hasonlóságára. S—y.

A Budapesti Unitárius Misszió Kalendáriumma folyó év április hónapban.

- 1931 április 2-án este 8 órakor internátusi értekezlet.
- 1931 „ 5-én délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet, úrvacsoraosztással. Dr. Csiki Gábor.
- 1931 „ 5-én délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet, úrvacsoraosztással, Pestszentlőrincen, az állami telepi Kulturházban. Pethő István.
- 1931 „ 5-én délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet, úrvacsoraosztással, Debrecenben. Prédikál és úrvacsorát oszt Dr. Csiki Gábor missziói lelkész.
- 1931 „ 6-án délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet, úrvacsoraosztással. Prédikál és úrvacsorát oszt Pethő István.
- 1931 „ 9-én délután 5 órakor a Nőszövetség választmányi ülése.
- 1931 „ 12-én délelőtt 10 órakor istentisztelet. Prédikál Dr. Csiki Gábor.

**Hölgyek
figyelmébe!**

Ha elegánsan és izléseesen akar öltözködni, keresse fel
SZŐKE FERENC angol és francia női
divatszalonját, Budapest, József-u. 2.,
I. emelet 3., a Rácz Dániel cég volt szabásza.
Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Mussolini és az unitáriusok.

Az Amerikában megjelenő „Unitarian News Letter“-ből olvassuk, hogy az Amerikai Unitárius Egyház igazgatótanácsának egyik ülésén dr. Cornish elnök felhívta a figyelmet Mussolininek egy, rádió útján leadott beszédjére, amelyben három világhírű unitárius férfiról: William James, Ralph Waldo Emerson és William Ellery Channingről, az amerikai unitáriusok Dávid Ferencéről emlékezett meg a Duce hálás kegyelettel. Ez alkalomból az Amerikai Unitárius Egyház, Channing baltimorei beszédét diszes kötésben küldte meg ajándékkul a Ducenak. Ez a most ajándékba küldött beszéd volt az amerikai unitarizmus zászlóbontása. Cs. G.

Az Értesítő olvasóinak kellemes húsvéti ünnepeket kíván a szerkesztőség.

Keresztelés, esketés, temetés egy nappal előbb bejelentendő a hivatalos órák alatt a lelkészi irodában, V., Koháry-utca 4.

Az egyházközség könyvtára, V., Koháry-utca 4., I. em., nyitva van: vasárnap 12—1, kedd délután 5—7 és csütörtök délután 5—7 órák alatt.

A Nőszövetség értekezlete havonként a második csütörtöki napon délután 5 órakor van, IX., Rákos-utca 3. sz. alatt.

A Leányegyesület összejövetelét a hónap 2. és 4. vasárnapján délután fél 4 órakor tartja, V., Koháry-utca 4. sz. alatt a tanácsteremben

A Bethlen Gábor Szövetség nemrégén választotta meg új tisztikarát. A Szövetség elnöke Pesthy Pál ny. miniszter lett. Társelnökök a ref. és evang. egyházak püspökei és Józán Miklós püspöki vikárius atyánkfia.

A Dávid Ferenc Filléralapra adakoztak: Botár János (Szolnok) 400 fillért, özv. Paulayné (Pesterzsébet) 100 fillért, Gálfalvy Lajos 400 fillért, dr. Enyedy Róbertné 370 fillért, Gyarmathy Mózes 400 fillért, Lakatos Jánosné (Baja) 500 fillért, Péterfy Lajos (Debrecen) 366 fillért. Gyűjtés eddig: 208,598 fillér.

Nagybetűs Biblia. A Brit és Külföldi Biblia Társulat kiadásában a napokban jelent meg az úgynevezett *magyar corpus Biblia átdolgozott* kiadása. A vászonkötéses Biblia ára 5 pengő 60 fillér. Az előrehaladott korban levők számára nagy könnyebbség a nagybetűs Biblia olvasása. Minden könyvkereskedésben kapható.

Pesterzsébeti szórványunkban a legközelebbi istentisztelet *április 12-én délután 4 órakor lesz az Erzsébet-úti állami iskolában.* Szolgálnak *Kis Mózes és Barabás István.*

Nagypénteken a Koháry-utcai templomban az istentisztelet *Passió-énekléssel* a rendes időben délelőtt 11 órakor kezdődik.

Húsvéti istentiszteleteink sorrendje a Koháry-utcai templomban. Húsvét első napján (április 5.) délelőtt 11 órakor prédikál *Barabás István*, agendál *Józan Miklós*. Húsvét másodnapján délelőtt 11 órakor prédikál *Józan Miklós*, agendál *Barabás István*.

Szinte László atyánkfiát a székesfővároshoz műszaki főtanácsossá választották. Gratulálunk!

Vitéz dr. Szilágyi Dénes debreceni ügyvéd atyánkfiát az igazságügyi miniszter a miskolci kir. törvényszékhez titkárrá nevezte ki.

Debrecenben a húsvéti istentisztelet *ünnep másodnapján* délelőtt 10 órakor lesz.

Hivatalos órák a lelkészi irodán. A lelkész urak a hívek érdekében hivatalos órákat tartanak felváltva minden nap délelőtt 10 órától 1 óráig és délután 4 órától 5 óráig. Ezt az újítást a március 11-i kebli tanácsi ülés örömmel vette tudomásul. Reméljük, hogy kedves hit-rokonaink is örömmel veszik tudomásul és a délutáni időben is fel-keresik egyházi ügyeikben a lelkészi hivatalt. —i—o

Szórványainkról. A szórvány-ügy is szóba került a március 11-i kebli tanácsi ülésen. Jelenleg szórványaink vannak Kispesten, Pesterzsébeten, MÁV X. kerületi telepen és Rákospalotán. Mindegyik helyen délután 4—5 óra között kéthetenként istentiszteleteket tartanak a lelkész urak. Örömmel vette tudomásul a kebli tanács, hogy a szórványok nagyon szépen fejlődnek. Reméljük, hogy követi ezt az áldásteljes munkát a további szórványok szervezése és a megszervezett szórványok teljesen megerősödnek. A keddi tanács gondoskodni igyekszik arról, hogy a szervezők a megérdemelt erkölcsi jutalomban részesüljenek. U—L—

**ALKALMI AJÁNDÉKNAK
I M A K Ö N Y V,
ÉNEKESKÖNYV**

jutányos áron beszerezhető
Unitárius Iratmisszióknál
kedden és csütörtökön d. u.
5—7-ig, vasárnap 12—1-ig
V., Koháry-u. 4., I. em.

A budapesti unitárius egyházközség beléletéből. A kebli tanács március 11-én tartott ülésén tárgyalta le az egyházközség 1930. évi zárószámadását, amely szerint egyházi adóban befolyt 5638 pengő 28 fillér. Unitárius Értesítő előfizetéséből 1694 pengő 28 fillér. Perselypénz címen 679 pengő 46 fillér. Fővárosi segély címen 2700 pengő. A tiszta házbérjövedelem 30.304 pengő 75 fillér. Egyházszerartási alap 56.741 pengő 54 fillér. Herceg Odescalchi-Artur alap 1893 pengő 61 fillér. Sebestyén Artur alap 23 pengő 92 fillér. A kiadások rovatán személyi kiadások 21.330 pengő 60 fillér. Dologi kiadások 6342 pengő 83 fillér. Adományok és pedig egyházfenntartási alapra 5500 pengő. Lelkeszi nyugdíjalapra 1000 pengő. Patronage 1000 pengő. Protestáns menza 500 pengő. Főiskolai hallgatók ösztöndíja 1000 pengő. Jótékonyág és pedig általános jótékonyág 284 pengő. Unitárius nőszövetségre 721 pengő 20 fillér. János Zsigmond-cserkészcsapatra 806 pengő 58 fillér. P. Kozma Flóra leányegyesületre 202 pengő 60 fillér. Ezenkívül letárgyalta az egyházfenntartási alap, a kisebb alapok, az egyházközségi könyvtár és az iratmissió számadását és foglalkozott a templomház javításának dolgaival is. Egy hitrokonunk részére tandíjsegélyt utalványozott ki. A többi elintézett ügyről lapunk más helyén emlékeztünk meg. Mivel a tárgysorozatot nem merithette ki a kebli tanács, folytatólagos kebli tanácsi ülést tartott. *Notárius.*

A Magyar Unitárius Nőszövetség indítványát tárgyalta a kebli tanács, amely szerint programba vette a szegényügy elintézését is. Házról házra járnának tagjai, hogy saját szemükkel lássák, kinek mire van szüksége. Azonban a pénzt ehhez a szent gondolathoz a hívektől akarja a Nőszövetség összegyűjteni, úgy, hogy havi megajánlásra szólítja fel a híveket. Kérjük előre is kedves híveinket, hogy az erre vonatkozó felszólítást fogadják szeretettel. A Nőszövetség tagjaiban megvan arra a képesség, a nemes elszántság és az anyagi türelem, hogy a kitűzött nemes célt végre is hajtsák, de a hívek segítségére van szükség, hogy a lelki vigasz mellé kenyeret is adhassanak. *Rudolf Lajos.*

A ref. lakosság száma Magyarországon 1,777.286. Egyházközségek száma 1183. Iskolája 1020, tanítók száma 2540, tankötelesek száma 188.437. Ref. középiskolába 5324 tanuló jár, 15.897 növendék jár nem ref. középiskolába.